

This publication is a private consolidation made by Kristina Savickaite, Lithuanian trainee, under the responsibility of Volker Heydt, Brussels, official at the European Commission's Directorate-General "Taxation and Customs Union".

Remarks, in particular hints to errors, which may well have occurred, should be sent to: volker.heydt@cec.eu.int

This compilation may be freely used for non-commercial purposes.

EUROOPA LIIDU LEPINGU

(Maastricht, 07.02.1992, viimati parandatud Liitumislepinguga 2003.a.)

KONSOLIDEERITUD VERSIOON (01.05.2004)

...

OTSUSTANUD märkida uut etappi Euroopa integratsiooniprotsessis, mida alustati Euroopa ühenduste asutamisega,

MEELDE TULETADES Euroopa kontinendi jagatuse lõpetamise ajaloolist tähtsust ja vajadust luua kindel alus tuleviku Euroopa ülesehitamisele,

KINNITADES oma ustavust vabaduse ja demokraatia põhimõtetele, inimõiguste ja põhivabaduste ning õigusriigi põhimõtete austamist,

KINNITADES oma ustavust sotsiaalsetele põhiõigustele, nagu need on määratletud 18. oktoobril 1961 Torinos allkirjutatud Euroopa sotsiaalharta ja ühenduse 1989. aasta harta töötajate sotsiaalsete põhiõiguste kohta,

SOOVIDES süvendada oma rahvaste vahelist solidaarsust, samal ajal austades nende ajalugu, kultuuri ja traditsioone,

SOOVIDES veelgi tõhustada institutsioonide demokraatlikku ja tõhusat toimimist, selleks et võimaldada neil ühtses institutsioonilises raamistikus paremini ellu viia neile antud ülesandeid,

OTSUSTANUD saavutada oma rahvamajanduste tugevnemise ja vastastikuse lähenemise ning asutada majandus- ja rahaliidu, mis käesoleva lepingu sätete kohaselt hõlmab ka ühtset ja stabiilset raha,

OTSUSTANUD seoses siseturu väljakujundamise ning ühtekuuluvuse ja keskkonnakaitse tugevdamisega ja säästva arengu põhimõtet järgides edendada oma rahvaste majanduslikku ja sotsiaalset progressi ning rakendada poliitikat, mis tagaks, et majandusliku integratsiooni edusammudega kaasneks rööbitine progress muudes valdkondades,

OTSUSTANUD kehtestada oma riikide kodanikele ühtse kodakondsuse,

EUROOPA LIIDU LEPINGU - Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

OTSUSTANUD rakendada ühist välis- ja julgeolekupoliitikat, mis hõlmab järk-järgult kujundatavat ühist kaitsepoliitikat, mis vastavalt artikli 17 sätetele võib viia ühiskaitseni, ning niiviisi tugevdada Euroopa identiteeti ja sõltumatust rahu, julgeoleku ja progressi soodustamiseks Euroopas ja kogu maailmas,

OTSUSTANUD hõlbustada isikute vaba liikumist, samal ajal tagades oma rahvaste ohutuse ja julgeoleku, luues kooskõlas käesoleva lepingu sätetega vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala,

OTSUSTANUD jätkata sellise üha tihedama Euroopa rahvaste liidu loomist, kus otsuseid tehakse kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega nii kodanikulähedaselt kui võimalik,

PIDADES SILMAS edasisi samme, mis tuleb astuda Euroopa integratsiooni edendamiseks,

ON OTSUSTANUD asutada Euroopa Liidu ja sel eesmärgil nimetanud oma täievolilisteks esindajateks:

...

KES, olles esitanud oma kehtivaks ja vormikohaseks tunnistatud täisvolitused, on kokku leppinud järgmises.

I JAOTIS

Ühissätted

Artikkel 1

Käesoleva lepinguga asutavad kõrged lepinguosalised omavahelise EUROOPA LIIDU, edaspidi nimetatud „liit”.

Käesolev leping tähistab uut etappi Euroopa rahvaste üha tihedama liidu loomises, kus otsused tehakse nii avalikult kui võimalik ja nii kodanikulähedaselt kui võimalik.

Liidu aluseks on Euroopa ühendused, mida täiendatakse käesoleva lepinguga kasutuselevõetava poliitika ja koostöövormidega. Liidu ülesandeks on ühtekuuluvust ja solidaarsust ilmutaval viisil korraldada liikmesriikide ja nende rahvaste vahelisi suhteid.

Artikkel 2

Liit seab endale järgmised eesmärgid:

- edendada majanduslikku ja sotsiaalset progressi, kõrget tööhõive taset ning saavutada tasakaalustatud ja säästev areng, eriti sisepiirideta ala loomise, majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamise ning käesoleva lepingu sätete kohaselt lõpptulemusena ühisraha hõlmava majandus- ja rahaliidu loomise kaudu;
- kinnitada oma identiteeti rahvusvahelisel tasandil eelkõige ühise välis- ja julgeolekupoliitika rakendamise kaudu, kaasa arvatud ühise kaitsepoliitika järkjärguline kujundamine, mis vastavalt artikli 17 sätetele võib viia ühiskaitseni;

EUROOPA LIIDU LEPINGU - Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

- tugevdada liikmesriikide kodanike õiguste ja huvide kaitset liidu kodakondsuse sisseadmise kaudu;
- säilitada ja arendada liitu vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva alana, kus isikute vaba liikumine on tagatud üheskoos nii välispiirikontrolli, varjupaiga ja sisserändega kui ka kuritegevuse ennetamise ja selle vastu võitlemisega seotud asjakohaste meetmete võtmisega;
- säilitada täiel määral *acquis communautaire* ja arendada seda edasi, silmas pidades, mil määral käesoleva lepingu alusel kasutuselevõetud poliitika ja koostöövormid võiksid vajada revideerimist, selleks et tagada ühenduse mehhanismide ja institutsioonide tõhusus.

Liidu eesmärgid saavutatakse käesoleva lepingu kohaselt ning kooskõlas lepingus esitatud tingimuste ja ajakavaga, ühtlasi kinni pidades subsidiaarsuse põhimõttest, nagu see on määratletud Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklis 5.

Artikkel 3

Liidul on ühtne institutsiooniline raamistik, mis tagab tema eesmärkide saavutamiseks ettevõetava tegevuse järjepidevuse ja jätkuvuse, ühtlasi austades ja arendades *acquis communautaire* 'i.

Eelkõige tagab liit oma välistegevuse kui terviku järjepidevuse liidu välissuhete, julgeoleku-, majandus- ja arengupoliitika raames. Nõukogu ja komisjon vastutavad nimetatud järjepidevuse tagamise eest ja teevad sel eesmärgil koostööd. Nad tagavad asjaomase poliitika elluviimise vastavalt oma volitustele.

Artikkel 4

Euroopa Ülemkogu annab liidule selle arenguks vajaliku toetuse ning määratleb arengu poliitilised üldsuunised.

Euroopa Ülemkogu ühendab liikmesriikide riigipäid või valitsusjuhte ning komisjoni presidenti. Neid abistavad liikmesriikide välisministrid ja üks komisjoni liige. Euroopa Ülemkogu tuleb kokku vähemalt kaks korda aastas selle liikmesriigi riigipea või valitsusjuhi eesistumisel, kes on nõukogu eesistuja.

Euroopa Ülemkogu esitab Euroopa Parlamendile iga istungjärgu järel ettekande ning kirjaliku aastaaruande liidu edusammude kohta.

Artikkel 5

Euroopa Parlament, nõukogu, komisjon, kohus ja kontrollikoda kasutavad oma volitusi kooskõlas nende tingimuste ja eesmärkidega, mis on ette nähtud ühelt poolt Euroopa ühenduste asutamislepingute ning neid muutvate ja täiendavate hilisemate lepingute ja aktide sätetega ning teiselt poolt käesoleva lepingu ülejäänud sätetega.

EUROOPA LIIDU LEPINGU - Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Artikkel 6

1. Liit on rajatud vabaduse, demokraatia, inimõiguste ja põhivabaduste austamise ning õigusriigi põhimõtetele, mis on ühised kõikidele liikmesriikidele.
2. Liit austab põhiõigusi kui ühenduse õiguse üldpõhimõtteid, nagu need on tagatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga, mis on alla kirjutatud Roomas 4. novembril 1950, ning nagu need tulenevad liikmesriikide ühesugustest riigiõiguslikest tavadest.
3. Liit austab liikmesriikide rahvuslikku omapära.
4. Liit varustab ennast vahenditega, mis on vajalikud tema eesmärkide saavutamiseks ning poliitika elluviimiseks.

Artikkel 7

1. Nõukogu võib ühe kolmandiku liikmesriikide, Euroopa Parlamendi või komisjoni põhjendatud ettepaneku alusel ja pärast Euroopa Parlamendilt nõusoleku saamist oma liikmete neljaviikendikulise häälteenamusega järeldada ilmselt ohtu, et mõni liikmesriik rikub oluliselt artikli 6 lõikes 1 esitatud põhimõtteid, ning adresseerida nimetatud riigile kohaseid soovitusi. Enne sellise järelduse tegemist kuulab nõukogu kõnealuse liikmesriigi ära ja võib sama korra kohaselt kutsuda sõltumatuid isikuid esitama mõistliku tähtaja jooksul aruannet olukorra kohta kõnealuses liikmesriigis.

Nõukogu kontrollib korrapäraselt, kas sellise järelduse tegemisel aluseks olnud põhjused kehtivad endiselt.

2. Riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil kokku tulev nõukogu võib ühe kolmandiku liikmesriikide või komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast Euroopa Parlamendilt nõusoleku saamist ühehäälselt teha järelduse, et mõni liikmesriik rikub oluliselt ja jätkuvalt artikli 6 lõikes 1 mainitud põhimõtteid, olles enne seda kutsunud kõnealuse liikmesriigi valitsust üles esitama oma seisukohta.

3. Kui rikkumine on lõike 2 alusel kindlaks tehtud, võib nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega teha otsuse peatada teatavad õigused, mis tulenevad käesoleva lepingu kohaldamisest kõnealuse liikmesriigi suhtes, sealhulgas peatada selle liikmesriigi valitsuse esindaja hääleõiguse nõukogus. Seda tehes võtab nõukogu arvesse sellise peatamise võimalikke tagajärgi füüsiliste ja juriidiliste isikute õigustele ja kohustustele.

Kõnealuse liikmesriigi käesoleva lepingu järgsed kohustused on sellele riigile jätkuvalt siduvad.

4. Nõukogu võib kvalifitseeritud häälteenamusega teha hiljem otsuse lõike 3 alusel võetud meetmeid muuta või need tühistada, kui nende kehtestamise tinginud olukord muutub.

5. Käesoleva artikli kohaldamisel teeb nõukogu otsuseid kõnealuse liikmesriigi valitsuse esindaja häält arvestamata. Kohalviibivate või esindatud liikmete hääletamisest hoidumine ei takista lõikes 2 osutatud otsuste vastuvõtmist. Kvalifitseeritud häälteenus tähendab sedasama võrdelist osa asjaomaste nõukogu liikmete arvestatud häälest, mis on sätestatud Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 205 lõikes 2.

Samuti kohaldatakse käesolevat lõiget juhul, kui hääleõigus lõike 3 kohaselt peatatakse.

EUROOPA LIIDU LEPINGU - Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

6. Lõigete 1 ja 2 kohaldamisel teeb Euroopa Parlament otsuse kahe kolmandiku enamusega antud häältest, mis esindavad tema liikmete enamust.

II JAOTIS

Seoses Euroopa Ühenduse asutamisega Euroopa
Majandusühenduse asutamislepingut muutvad sätted

Artikkel 8

(teksti ei esitata)

III JAOTIS

Euroopa Sõe- ja Teraseühenduse
asutamislepingut muutvad sätted

Artikkel 9

(teksti ei esitata)

IV JAOTIS

Euroopa Aatomienergiaühenduse
asutamislepingut muutvad sätted

Artikkel 10

(teksti ei esitata)

V JAOTIS

Sätted ühise välis- ja julgeolekupoliitika kohta

Artikkel 11

1. Liit määratleb ja rakendab ühise välis- ja julgeolekupoliitika, mis hõlmab kõiki välis- ja julgeolekupoliitika valdkondi ning mille eesmärgid on:

- kaitsta liidu ühiseid väärtusi, põhihuve, sõltumatust ning terviklikkust kooskõlas Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja põhimõtetega;

EUROOPA LIIDU LEPINGU - Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

- tugevdada igal viisil liidu julgeolekut;
- säilitada rahu ja tugevdada rahvusvahelist julgeolekut kooskõlas nii Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja kui ka Helsingi lõppakti põhimõtetega ning Pariisi harta eesmärkidega, kaasa arvatud rahu ja julgeolek välispiiridel;
- edendada rahvusvahelist koostööd;
- arendada ja tugevdada demokraatiat ja õigusriigi põhimõtteid ning inimõiguste ja põhivabaduste austamist.

2. Liikmesriigid toetavad aktiivselt ja tingimusteta liidu välis- ja julgeolekupoliitikat lojaalsuse ja vastastikuse solidaarsuse vaimus.

Liikmesriigid teevad koostööd, et süvendada ja arendada oma vastastikust poliitilist solidaarsust. Nad hoiduvad igasugustest meetmetest, mis on vastuolus liidu huvidega või mis võivad kahjustada liidu efektiivsust ühtse jõuna rahvusvahelistes suhetes.

Nendest põhimõtetest kinnipidamise tagab nõukogu.

Artikkel 12

Liit taotleb artiklis 11 seatud eesmärkide saavutamist:

- määratledes ühise välis- ja julgeolekupoliitika põhimõtted ning üldsuunised;
- tehes otsuseid ühisstrateegia kohta;
- võttes ühismeetmeid;
- võttes ühiseid seisukohti;
- tugevdades liikmesriikide süstemaatilist koostööd poliitika elluviimisel.

Artikkel 13

1. Euroopa Ülemkogu määratleb ühise välis- ja julgeolekupoliitika põhimõtted ning üldsuunised, sealhulgas kaitsepoliitilise tähendusega küsimustes.

2. Euroopa Ülemkogu teeb otsused liidu ühisstrateegia kohta neis valdkondades, kus liikmesriikidel on tähtsad ühishuvid.

Ühisstrateegia puhul määratakse kindlaks selle eesmärgid, kestus ja vahendid, mis liidul ja liikmesriikidel tuleb kättesaadavaks teha.

3. Nõukogu teeb ühise välis- ja julgeolekupoliitika määratlemiseks ja rakendamiseks vajalikud otsused Euroopa Ülemkogu määratletud üldsuuniste põhjal.

Nõukogu soovib Euroopa Ülemkogule ühisstrateegia ja rakendab seda eelkõige ühismeetmeid ja ühiseid seisukohti võttes.

EUROOPA LIIDU LEPINGU - Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Nõukogu kindlustab liidu meetmete ühtsuse, järjekindluse ja tõhususe.

Artikkel 14

1. Nõukogu võtab ühismeetmeid. Ühismeetmeid kasutatakse eriolukordades, kus peetakse vajalikuks liidu operatiivmeedet. Ühismeetmete puhul määratakse kindlaks nende eesmärgid, ulatus, liidule kättesaadavaks tehtavad vahendid, vajaduse korral nende kestus ja rakendamise tingimused.
2. Kui asjaolud muutuvad ja see mõjutab oluliselt küsimust, mille suhtes on võetud ühismeede, siis vaatab nõukogu läbi selle meetme põhimõtted ja eesmärgid ning teeb vajalikud otsused. Niikaua kui nõukogu ei ole otsust langetanud, on ühismeede jõus.
3. Ühismeetmed seovad liikmesriike nende seisukohavõtude ja talitusviiside suhtes.
4. Nõukogu võib nõuda, et komisjon esitaks talle ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga seotud asjakohaseid ettepanekuid, et tagada ühismeetme rakendamine.
5. Igast ühismeetme alusel plaanitavast üksiku riigi seisukohavõtust või meetmest antakse teada õigel ajal, et vajaduse korral konsulteerida eelnevalt nõukogus. Eelteabe andmise kohustust ei kohaldata meetmete suhtes, mis kujutavad endast lihtsalt nõukogu otsuste ülevõtmist siseriiklikusse õigusesse.
6. Olukorra muutumisest ja nõukogu otsuse puudumisest tingitud tungiva vajaduse korral võivad liikmesriigid võtta vajalikke kiireloomulisi meetmeid, pidades silmas ühismeetme üldisi eesmärke. Asjassepuutuv liikmesriik teavitab kõikidest niisugustest meetmetest viivitamata nõukogu.
7. Kui ühismeetme rakendamisel peaks esinema suuremaid raskusi, annab liikmesriik neist teada nõukogule, kes neid arutab ja asub otsima asjakohaseid lahendusi. Niisugused lahendused ei tohi olla vastuolus ühismeetme eesmärkidega ega kahjustada selle tõhusust.

Artikkel 15

Nõukogu võtab ühiseid seisukohti. Ühistes seisukohtades määratletakse liidu lähenemisviis konkreetsele geograafilist või temaatilist laadi küsimusele. Liikmesriigid tagavad, et nende riigi poliitika vastab ühistele seisukohtadele.

Artikkel 16

Liikmesriigid teavitavad üksteist ja konsulteerivad omavahel nõukogus kõigis üldist huvi pakkuvates välis- ja julgeolekupoliitika küsimustes, selleks et tagada kooskõlastatud ja järjekindlate meetmete abil liidu mõju võimalikult tõhus kasutamine.

Artikkel 17

1. Ühine välis- ja julgeolekupoliitika hõlmab kõiki liidu julgeolekuga seotud küsimusi, sealhulgas ühise kaitsepoliitika järkjärgulist kujundamist, mis võib viia ühiskaitseni, kui Euroopa Ülemkogu nii viisi otsustab. Sel juhul soovib ta igal liikmesriigil võtta selline otsus vastu kooskõlas oma põhiseadusest tulenevate nõuetega.

EUROOPA LIIDU LEPINGU - Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Käesolevas artiklis silmas peetud liidu poliitika ei mõjuta teatavate liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsepoliitika eripära ning arvestab nende liikmesriikide Põhja-Atlandi lepingu järgseid kohustusi, kes näevad oma ühiskaitse teostumist Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsioonis (NATO); liidu poliitika on kooskõlas selle lepingu raames kehtestatud ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitikaga.

Ühise kaitsepoliitika järkjärgulist kujundamist toetavad liikmesriigid, nii nagu nad seda asjakohaseks peavad, omavahelise koostööga relvastuse alal.

2. Käesolevas artiklis osutatud küsimused hõlmavad humanitaar- ja päästeülesandeid, rahuvalvet ja lahinguüksuste ülesandeid kriiside ohjeldamisel, sealhulgas rahusobitamist.

3. Käesolevas artiklis käsitletud kaitsepoliitilise tähendusega otsuste tegemine ei mõjuta lõike 1 teises lõigus osutatud poliitikat ja kohustusi.

4. Käesoleva artikli sätted ei takista tihedama koostöö kahepoolset arendamist kahe või enama liikmesriigi vahel nii Lääne-Euroopa Liidu (WEU) kui ka NATO raames, kui niisugune koostöö ei ole vastuolus käesolevas jaotises sätestatud koostööga ega takista seda.

5. Käesoleva artikli eesmärkide edendamiseks vaadatakse selle artikli sätted läbi vastavalt artiklile 48.

Artikkel 18

1. Ühise välis- ja julgeolekupoliitika küsimustes esindab liitu eesistujariik.

2. Eesistujariik vastutab käesoleva jaotise alusel tehtud otsuste rakendamise eest; selles pädevuses väljendab ta rahvusvahelistes organisatsioonides ja rahvusvahelistel konverentsidel põhimõtteliselt liidu seisukohta.

3. Eesistujariiki abistab nõukogu peasekretär, kes tegutseb ühise välis- ja julgeolekupoliitika kõrge esindajana.

4. Komisjon osaleb täiel määral lõigetes 1 ja 2 osutatud ülesannete täitmisel. Vajaduse korral abistab eesistujariiki nende ülesannete täitmisel järgmiseks eesistujariigiks saav liikmesriik.

5. Nõukogu võib, kui ta seda vajalikuks peab, nimetada eriesindaja, kellel on volitused teatavates poliitikaküsimustes.

Artikkel 19

1. Liikmesriigid koordineerivad oma tegevust rahvusvahelistes organisatsioonides ja rahvusvahelistel konverentsidel. Niisugustel foorumitel toetuvad nad ühistele seisukohtadele.

Rahvusvahelistes organisatsioonides ja rahvusvahelistel konverentsidel, millest ei võta osa kõik liikmesriigid, toetuvad osalevad liikmesriigid ühistele seisukohtadele.

2. Ilma et see piiraks lõike 1 ja artikli 14 lõike 3 kohaldamist, teavitavad liikmesriigid, kes on esindatud rahvusvahelistes organisatsioonides või rahvusvahelistel konverentsidel, millest ei võta osa kõik liikmesriigid, viimasena nimetatuid kõigist ühist huvi pakkuvatest küsimustest.

EUROOPA LIIDU LEPINGU - Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Liikmesriigid, kes on ühtlasi Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Julgeolekunõukogu liikmed, kooskõlastavad oma tegevuse ning teavitavad täielikult teisi riike. Liikmesriigid, kes on julgeolekunõukogu alalised liikmed, tagavad oma funktsioonide täitmisel liidu seisukohtade ja huvide kaitse, ilma et see piiraks nende kohustusi, mis johtuvad Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja sätetest.

Artikkel 20

Liikmesriikide diplomaatilised ja konsulaaresindused ning komisjoni delegatsioonid kolmandates riikides ja rahvusvahelistel konverentsidel ning nende esindajad rahvusvahelistes organisatsioonides teevad koostööd, kindlustades nõukogu võetud ühiste seisukohtade ja ühismeetmete järgimise ja rakendamise.

Nad tihendavad koostööd teabevahetuse, ühishinnangute andmise ning Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklis 20 osutatud sätete rakendamisele kaasaaitamise teel.

Artikkel 21

Eesistujariik konsulteerib Euroopa Parlamendiga ühise välis- ja julgeolekupoliitika peamistes aspektides ja põhilistes valikuvõimalustes ning tagab, et Euroopa Parlamendi seisukohti asjakohaselt arvesse võetaks. Eesistujariik ja komisjon informeerivad Euroopa Parlamenti korrapäraselt liidu välis- ja julgeolekupoliitika arengust.

Euroopa Parlament võib nõukogule esitada küsimusi või anda talle soovitusi. Ta peab igaaastase mõttevahetuse ühise välis- ja julgeolekupoliitika rakendamisel saavutatud edusammude üle.

Artikkel 22

1. Iga liikmesriik või komisjon võib suunata nõukogule ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga seotud küsimusi ning teha nõukogule ettepanekuid.
2. Kiiret otsustamist nõudvatel juhtudel kutsub eesistujariik kas omal algatusel või komisjoni või liikmesriigi taotlusel neljakümne kaheksa tunni, äärmise vajaduse korral lühema aja jooksul kokku nõukogu erakorralise istungi.

Artikkel 23

1. Käesoleva jaotise alusel vastuvõetavad otsused teeb nõukogu ühehäälselt. Isiklikult kohalviibivate või esindatud liikmete hääletamisest hoidumine ei takista selliste otsuste vastuvõtmist.

Hääletamisest hoiduv nõukogu liige võib põhjendada oma käitumist, tehes käesoleva lõigu alusel ametliku avalduse. Sel juhul ei ole asjaomane liikmesriik kohustatud otsust kohaldama, kuid ta aktsepteerib, et otsus seob liitu. Vastastikuse solidaarsuse vaimus hoidub asjaomane liikmesriik igasugusest meetmest, mis võiks sattuda vastuollu sellel otsusel põhineva liidu meetmega või takistada seda; teised liikmesriigid austavad tema seisukohta. Kui sel viisil hääletamisest hoidumist põhjendanud nõukogu liikmed esindavad üle ühe kolmandiku häälest, mis on arvestatud vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 205 lõikele 2, siis otsust vastu ei võeta.

EUROOPA LIIDU LEPINGU - Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

2. Erandina lõike 1 sättest teeb nõukogu otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega:

- kui ta ühisstrateegia põhjal võtab ühismeetmeid, ühiseid seisukohti või teeb mõne muu otsuse;
- kui ta võtab vastu ühismeetme või ühise seisukoha rakendusotsuse;
- kui ta artikli 18 lõike 5 alusel nimetab eriesindaja.

Kui nõukogu liige teatab, et ta kavatses liikmesriigi poliitikaga seotud tähtsatel ja esitatud põhjustel olla kvalifitseeritud häälteenamusega otsustamise vastu, siis küsimust hääletusele ei panda. Nõukogu võib kvalifitseeritud häälteenamusega taotleda, et küsimus suunataks ühehäälselt otsuse tegemiseks Euroopa Ülemkogusse.

Nõukogu liikmete hääli arvestatakse vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 205 lõikele 2. Otsuste vastuvõtmiseks on nõutav vähemalt 232 poolthäält, mis on antud vähemalt kahe kolmandiku liikmete poolt. Kui nõukogu otsus tuleb vastu võtta kvalifitseeritud häälteenamusega, võib nõukogu liige taotleda, et tehtaks kindlaks, kas kvalifitseeritud häälteenamuse moodustavad liikmesriigid esindavad vähemalt 62 % kogu liidu rahvastikust. Kui selgub, et see tingimus ei ole täidetud, ei võeta kõnealust otsust vastu.

Kuni 31. oktoobrini 2004 kohaldatakse järgmisi sätteid: Otsuste vastuvõtmiseks on nõutav vähemalt 88 poolthäält, mis on antud vähemalt kahe kolmandiku liikmete poolt.

Käesolevat lõiget ei kohaldata sõjalise või kaitsepoliitilise tähendusega otsuste suhtes.

3. Menetlusküsimuste puhul teeb nõukogu otsuse oma liikmete häälteenamusega.

Artikkel 24

1. Kui käesoleva jaotise rakendamiseks on vaja sõlmida leping ühe või mitme riigi või rahvusvahelise organisatsiooniga, võib nõukogu lubada eesistujariigil, keda asjakohaselt abistab komisjon, alustada sellega seotud läbirääkimisi. Selliseid lepinguid sõlmib nõukogu eesistujariigi soovitusel põhjal.

2. Nõukogu teeb otsuse ühehäälselt, kui leping hõlmab küsimust, mille puhul ühendusesiseste otsuste vastuvõtmiseks on nõutav ühehäälsus.

3. Kui leping on ette nähtud ühismeetme või ühise seisukoha rakendamiseks, teeb nõukogu otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega artikli 23 lõike 2 kohaselt.

4. Käesoleva artikli sätteid kohaldatakse ka VI jaotises käsitletud küsimuste suhtes. Kui leping hõlmab küsimust, mille puhul ühendusesisese otsuse või meetme vastuvõtmiseks on nõutav kvalifitseeritud häälteenamus, teeb nõukogu otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega artikli 34 lõike 3 kohaselt.

5. Leping ei seo liikmesriiki, kelle esindaja nõukogus teatab, et ta peab järgima oma põhiseadusest tulenevate menetluste nõudeid; teised nõukogu liikmed võivad nõustuda, et lepingut ajutiselt siiski kohaldatakse.

EUROOPA LIIDU LEPINGU - Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

6. Käesolevas artiklis kehtestatud tingimustel sõlmitud lepingud on liidu institutsioonidele siduvad.

Artikkel 25

Ilma et see piiraks Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 207 kohaldamist, jälgib poliitika- ja julgeolekukomitee rahvusvahelist olukorda ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga hõlmatud valdkondades ning aitab kaasa poliitika kindlaksmääramisele, esitades kas nõukogu taotlusel või omal algatusel nõukogule arvamusi. Ta jälgib ka kokkulepitud poliitika rakendamist, ilma et see piiraks eesistujariigi ja komisjoni pädevust.

Käesoleva jaotise reguleerimisalas teostab komitee nõukogu vastutusel poliitilist kontrolli ja strateegilist juhtimist kriisiohjeldusoperatsioonides.

Nõukogu võib volitada komiteed kriisiohjeldusoperatsiooni elluviimiseks ja selle kestel, nagu nõukogu kindlaks määrab, tegema asjakohaseid otsuseid operatsiooni poliitilise kontrolli ja strateegilise juhtimise kohta, ilma et see piiraks artikli 47 kohaldamist.

Artikkel 26

Ühise välis- ja julgeolekupoliitika kõrge esindajana tegutsev nõukogu peasekretär abistab nõukogu ühise välis- ja julgeolekupoliitika küsimustes, aidates eelkõige kaasa poliitikaotsuste sõnastamisele, ettevalmistamisele ja rakendamisele ning pidades vajaduse korral eesistujariigi taotlusel nõukogu nimel poliitilist dialoogi kolmandate osapooltega.

Artikkel 27

Komisjon osaleb täiel määral ühise välis- ja julgeolekupoliitika valdkonnas tehtavas töös.

Artikkel 27a

1. Tõhustatud koostöö käesolevas jaotises viidatud valdkondades seab eesmärgiks kaitsta kogu liidu väärtusi ja teenida tema huve, kinnitades tema kui rahvusvahelisel areenil toimiva ühtse jõu identiteeti. Selle koostöö puhul võetakse arvesse:

- ühise välis- ja julgeolekupoliitika põhimõtteid, eesmärgi, üldsuuniseid ja järjepidevust ning selle poliitika raames tehtud otsuseid;
- Euroopa Ühenduse volitusi ning
- liidu poliitika ja välistegevuse ühtsust.

2. Kui artiklis 27c ning artiklites 43–45 ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse käesoleva artikliga sätestatud tõhustatud koostöö suhtes artikleid 11–27 ning artikleid 27b–28.

Artikkel 27b

Käesoleva jaotise kohaselt toimuv tõhustatud koostöö on seotud ühismeetme või ühise seisukoha elluviimisega. See ei puuduta sõjalise või kaitsepoliitilise tähendusega küsimusi.

EUROOPA LIIDU LEPINGU - Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Artikkel 27c

Liikmesriigid, kes kavatsevad omavahel sisse seada artiklis 27b osutatud tõhustatud koostöö, pöörduvad sellekohase taotlusega nõukogu poole.

Taotlus edastatakse komisjonile ja sellest teavitatakse Euroopa Parlamenti. Komisjon esitab oma arvamuse eelkõige selle kohta, kas kavandatav tõhustatud koostöö on vastavuses liidu poliitikaga. Nõukogu annab koostööloa artikli 23 lõike 2 teise ja kolmanda lõigu kohaselt ning artikleid 43–45 järgides.

Artikkel 27d

Ilma et see piiraks eesistujariigi või komisjoni volitusi, tagab ühise välis- ja julgeolekupoliitika kõrge esindajana tegutsev nõukogu peasekretär eelkõige, et Euroopa Parlament ja kõik nõukogu liikmed on täielikult informeeritud ühise välis- ja julgeolekupoliitika alase tõhustatud koostöö rakendamisest.

Artikkel 27e

Iga liikmesriik, kes soovib osaleda vastavalt artiklile 27c rajatud tõhustatud koostöös, annab oma kavatsusest teada nõukogule ning teavitab sellest komisjoni. Komisjon esitab nõukogule oma arvamuse kolme kuu jooksul alates nimetatud teate kättesaamisest. Nelja kuu jooksul pärast teate kättesaamist teeb nõukogu otsuse taotluse kohta ning sellise erikorra kohta, mida ta võib vajalikuks pidada. Otsus loetakse vastuvõetuks, kui nõukogu ei otsusta sama ajavahemiku jooksul kvalifitseeritud häälteenamusega selle otsuse vastuvõtmist edasi lükata; sel juhul esitab nõukogu oma otsuse põhjused ja määrab tähtaja selle taasläbivaatamiseks.

Käesoleva artikli kohaldamisel teeb nõukogu otsused kvalifitseeritud häälteenamusega. Kvalifitseeritud häälteenamuseks määratletakse seesama võrdeline osa arvestatud häälest ning seesama võrdeline osa asjaomaste nõukogu liikmete arvust, mis on sätestatud artikli 23 lõike 2 kolmandas lõigus.

Artikkel 28

1. Käesolevas jaotises nimetatud valdkondadega seotud sätete puhul kohaldatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikleid 189, 190, 196–199, 203, 204, 206–209, 213–219, 255 ja 290.

2. Halduskulud, mida institutsioonidele toovad kaasa käesolevas jaotises nimetatud valdkondadega seotud sätted, kaetakse Euroopa ühenduste eelarvevahenditest.

3. Nende sätete rakendamiseks vajalikud tegevuskulud tuleb samuti katta Euroopa ühenduste eelarvevahenditest, välja arvatud sõjalise ja kaitsepoliitilise tähendusega operatsioonideks vajalikud tegevuskulud ning juhul kui nõukogu ühehäälselt otsustab teisiti.

Juhul kui tegevuskulud ei ole kaetud Euroopa ühenduste eelarvevahenditest, katavad liikmesriigid need kulud rahvamajanduse kogutoodangu järgi määratud skaala kohaselt, kui nõukogu ühehäälselt ei otsusta teisiti. Liikmesriigid, mille esindajad nõukogus on teinud ametliku avalduse artikli 23 lõike 1 teise lõigu alusel, ei ole kohustatud aitama kaasa sõjalise või kaitsepoliitilise tähendusega operatsioonideks vajalike tegevuskulude katmisele.

EUROOPA LIIDU LEPINGU - Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

4. Euroopa ühenduste eelarvevahenditest kaetavate kulude suhtes kohaldatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingus sätestatud eelarvemenetlust.

VI JAOTIS

Sätted politseikoostöö ja õigusalase koostöö kohta kriminaalasjades

Artikkel 29

Ilma et see piiraks Euroopa Ühenduse volitusi, on liidu eesmärk tagada kodanikele kõrgetasemeline kaitse vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneval alal, arendades liikmesriikide ühismeetmeid kriminaalasjadega seotud politseikoostöö ja õigusalase koostöö valdkonnas, vältides rassismi ja ksenofoobiat ning võideldes nende vastu.

See eesmärk saavutatakse organiseeritud või muu kuritegevuse, eelkõige terrorismi, inimkaubanduse ja lastevastaste kuritegude, ebaseadusliku uimasti- ja relvakaubanduse, korrupsiooni ja pettuste vältimisega ning nende vastu võitlemisega:

- liikmesriikide politsei- ja tolliasutuste ning muude pädevate asutuste vahelise tihedama koostööga nii vahetult kui ka Euroopa Politsei ameti (Europol) kaudu vastavalt artiklite 30 ja 32 sätetele;
- liikmesriikide kohtute ja muude pädevate asutuste vahelise tihedama koostööga vastavalt artiklite 31 ja 32 sätetele, sealhulgas koostööga Euroopa õigusalase koostöö üksuse ("Eurojust") kaudu;
- vajaduse korral liikmesriikide kriminaalõigusnormide ühtlustamisega vastavalt artikli 31 punkti e sätetele.

Artikkel 30

1. Ühismeetmed politseikoostöö valdkonnas hõlmavad:

- a) liikmesriikide pädevate asutuste, sealhulgas politsei, tolli ja muude spetsialiseeritud õiguskaitseorganite operatiivkoostööd kuritegude ennetamisel, avastamisel ja uurimisel;
- b) asjakohaste andmete kogumist, säilitamist, töötlemist, analüüsi ja vahetust, kaasa arvatud õiguskaitseorganite valduses olevad eelkõige Europoli kaudu saadud ettekanded kahtlaste finantstehingute kohta, järgides seejuures asjakohaseid isikuandmete kaitsmisega seotud sätteid;
- c) koolituse, sidet pidavate ametnike vahetamise, lähetuste, seadmete kasutamise ja kohtuekspertiisiga seotud koostööd ja ühisalgatusi;
- d) organiseeritud kuritegevuse raskete vormide avastamisega seotud teatavate uurimismeetodite ühishindamist.

EUROOPA LIIDU LEPINGU - Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

2. Nõukogu soodustab Europolit kaudu toimuvat koostööd ning viie aasta jooksul alates Amsterdami lepingu jõustumise kuupäevast:

- a) võimaldab Europolil hõlbustada ja toetada liikmesriikide pädevate asutuste spetsiaalsete uurimistoimingute ettevalmistamist, soodustada nende kooskõlastamist ning teostamist, kaasa arvatud Europolit esindajaid abijõuna hõlmavate ühisrühmade operatsioonid;
- b) võtab meetmeid, mis võimaldavad Europolil paluda liikmesriikide pädevatel asutustel konkreetsel juhtudel korraldada ja kooskõlastada oma uurimistoimingud ja arendada eriteadmisi, mida võib anda liikmesriikide käsutusse nende abistamiseks organiseeritud kuritegevuse juhtumite uurimisel;
- c) tihedas koostöös Europoliga soodustab sidepidamise korraldamist süüdistust esitavate ja/või uurimist teostavate ametnike vahel, kes on spetsialiseerunud võitlusele organiseeritud kuritegevuse vastu;
- d) loob piiriülest kuritegevust käsitleva uurimis-, dokumenteerimis- ja statistikavõrgu.

Artikkel 31

1. Kriminaalasjades hõlmavad õigusosalase koostöö ühismeetmed:

- a) liikmesriikide pädevate ministeeriumide ja kohtute või muude vastavate asutuste vahelise koostöö hõlbustamist ja kiirendamist kriminaalasjade menetlemisel ning kohtuotsuste täitmisel, sealhulgas vajaduse korral koostööd Eurojusti kaudu;
- b) isikute väljaandmise hõlbustamist liikmesriikide vahel;
- c) liikmesriikides kohaldatavate eeskirjade kokkusobivuse tagamist, mis võib olla vajalik sellise koostöö parandamiseks;
- d) kohtualluvuskonfliktide ärahoidmist liikmesriikide vahel;
- e) järkjärgulist meetmete võtmist, selleks et kehtestada miinimumeeskirjad kuriteokoosseisu tunnuste ja karistuste suhtes organiseeritud kuritegevuse, terrorismi ja ebaseadusliku uimastikaubanduse valdkonnas.

2. Nõukogu aitab kaasa koostööle Eurojusti kaudu sellega, et:

- a) võimaldab Eurojustil hõlbustada liikmesriikide prokuratuuride vahelist koordineerimistööd;
- b) edendab Eurojusti tööd eeluurimise toetamisel raskete piiriüleste kuritegude, eelkõige organiseeritud kuritegevuse puhul, võttes eriti arvesse Europolit tehtud analüüse;
- c) hõlbustab tihedat koostööd Eurojusti ja Euroopa kohtute võrgu vahel, eelkõige selleks, et hõlbustada õigusabitaotluste ning väljaandmistaotluste täitmist.

EUROOPA LIIDU LEPINGU - Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Artikkel 32

Nõukogu sätestab tingimused ja piirangud, mille alusel artiklites 30 ja 31 osutatud pädevad asutused võivad tegutseda teise liikmesriigi territooriumil, olles selle riigi asutustega ühenduses ja nendega kokku leppinud.

Artikkel 33

Käesolev jaotis ei mõjuta nende kohustuste täitmist, mis on liikmesriikidel avaliku korra säilitamiseks ja sisejulgeoleku kaitsmiseks.

Artikkel 34

1. Käesolevas jaotises nimetatud valdkondades teavitavad liikmesriigid üksteist ja konsulteerivad nõukogus oma meetmete kooskõlastamiseks. Selleks seavad nad sisse koostöö asjaomaste valitsusasutuste vahel.

2. Nõukogu võtab meetmeid ja edendab koostööd, mis aitab kaasa liidu eesmärkide saavutamisele, kasutades selleks asjakohast vormi ja menetlusi, nagu on sätestatud käesolevas jaotises. Selleks võib nõukogu liikmesriigi või komisjoni algatusel ühehäälselt:

- a) võtta vastu ühiseid seisukohti liidu lähenemisviisi määratlemiseks asjaomases küsimuses;
- b) võtta vastu raamotsuseid liikmesriikide õigusaktide ühtlustamiseks. Raamotsused on saavutatavat tulemust silmas pidades liikmesriikidele siduvad, kuid jätavad riigi asutustele vabaduse valida vorm ja meetodid. Neil ei ole vahetut õigusmõju;
- c) võtta vastu muid käesoleva jaotise eesmärkidega kooskõlas olevaid otsuseid, välja arvatud otsused liikmesriikide õigusaktide ühtlustamiseks. Need otsused on siduvad, kuid neil ei ole vahetut õigusmõju; nõukogu võtab kvalifitseeritud häälteenamusega meetmeid, mis on vajalikud nende otsuste rakendamiseks liidu tasandil;
- d) kehtestada konventsioone, mida ta soovib liikmesriikidel vastu võtta kooskõlas oma põhiseadusest tulenevate nõuetega. Liikmesriigid algatavad kohaldatava menetluse nõukogu seatud tähtaja jooksul.

Kui konventsioonides ei ole ette nähtud teisiti, siis jõustuvad need vastvõtnud liikmesriikides, kui vähemalt pooled liikmesriikidest on need vastu võtnud. Konventsiooni rakendusmeetmed võetakse nõukogus lepinguosaliste kahekolmandikulise häälteenamusega.

3. Kui nõukogu peab tegema otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega, arvestatakse tema liikmete hääli vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 205 lõikele 2 ja nõukogu aktide vastuvõtmiseks on nõutav vähemalt 232 poolthäält, mis on antud vähemalt kahe kolmandiku liikmete poolt. Kui nõukogu otsus tuleb vastu võtta kvalifitseeritud häälteenamusega, võib nõukogu liige taotleda, et tehtaks kindlaks, kas kvalifitseeritud häälteenamuse moodustavad liikmesriigid esindavad vähemalt 62 % kogu liidu rahvastikust. Kui selgub, et see tingimus ei ole täidetud, ei võeta kõnealust otsust vastu.

Kuni 31. oktoobrini 2004 kohaldatakse järgmisi sätteid: Kui nõukogu peab tegema otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega, arvestatakse tema liikmete hääli vastavalt Euroopa Ühenduse

EUROOPA LIIDU LEPINGU - Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

asutamislepingu artikli 205 lõikele 2 ja nõukogu aktide vastuvõtmiseks on nõutav vähemalt 88 poolthäält, mis on antud vähemalt kahe kolmandiku liikmete poolt.

4. Menetlusküsimuste puhul teeb nõukogu otsuse oma liikmete häälteenamusega.

Artikkel 35

1. Euroopa Ühenduste Kohtu pädevuses on vastavalt käesolevas artiklis sätestatud tingimustele teha eelotsuseid raamotsuste ja otsuste kehtivuse ja tõlgendamise kohta, käesoleva jaotise alusel kehtestatud konventsioonide tõlgendamise kohta ning nende rakendusmeetmete kehtivuse ja tõlgendamise kohta.

2. Liikmesriik saab Amsterdami lepingu allakirjutamise ajal või mis tahes ajal pärast seda tehtud deklaratsiooniga aktsepteerida Euroopa Kohtu pädevust teha lõikes 1 piiritletud eelotsuseid.

3. Koosõlas lõikega 2 täpsustab deklareeriv liikmesriik, kas:

- a) selle riigi kohus, kelle otsuste peale ei saa siseriikliku õiguse järgi edasi kaevata, võib taotleda Euroopa Kohtult, et see teeks eelotsuse poolelioleva kohtuasja käigus üleskerkinud küsimuse kohta, mis käsitleb lõikes 1 osutatud õigusakti kehtivust või tõlgendamist, kui see kohus leiab, et kõnealune küsimus on vaja lahendada, selleks et ta saaks teha otsuse, või kas
- b) selle riigi kohus võib taotleda Euroopa Kohtult, et see teeks eelotsuse poolelioleva kohtuasja käigus üleskerkinud küsimuse kohta, mis käsitleb lõikes 1 osutatud õigusakti kehtivust või tõlgendamist, kui see kohus leiab, et kõnealune küsimus on vaja lahendada, selleks et ta saaks teha otsuse.

4. Igal liikmesriigil, sõltumata sellest, kas ta on teinud deklaratsiooni vastavalt lõikele 2, on õigus esitada seletusi või kirjalikke märkusi Euroopa Kohtule lõike 1 alusel algatatud kohtuasjades.

5. Euroopa Kohtu pädevuses ei ole läbi vaadata liikmesriigi politsei või muude õiguskaitseorganite korraldatavate operatsioonide õiguspärasust või proportsionaalsust või nende kohustuste täitmist, mis on liikmesriikidel avaliku korra säilitamiseks ning sisejulgeoleku kaitsmiseks.

6. Euroopa Kohtu pädevuses on läbi vaadata raamotsuste või otsuste õiguspärasust liikmesriikide või komisjoni hagides, mille aluseks on pädevuse puudumine, olulise menetlusnormi rikkumine, käesoleva lepingu või selle rakendusnormi rikkumine või võimu kuritarvitamine. Käesolevas lõikes sätestatud menetlus tuleb algatada kahe kuu jooksul alates meetme avaldamisest.

7. Euroopa Kohtu pädevuses on lahendada artikli 34 lõike 2 alusel vastuvõetud õigusaktide tõlgendamise või kohaldamisega seotud vaidlused liikmesriikide vahel, kui nõukogu ei saa lahendada sellist vaidlust kuue kuu jooksul pärast seda, kui üks liige on suunanud selle nõukogusse. Kohtu pädevuses on ka lahendada artikli 34 lõike 2 punkti d alusel kehtestatud konventsioonide tõlgendamise või kohaldamisega seotud vaidlused liikmesriikide ja komisjoni vahel.

EUROOPA LIIDU LEPINGU - Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Artikkel 36

1. Asutatakse kõrgematest ametnikest koosnev kooskõlastuskomitee. Lisaks kooskõlastamisele on komitee ülesandeks:

- nõukogu taotlusel või omal algatusel esitada nõukogule arvamusi;
- ilma et see piiraks Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 207 kohaldamist, aidata ette valmistada nõukogu arutelusid artiklis 29 viidatud valdkondades.

2. Komisjon osaleb täiel määral töös, mida tehakse käesolevas jaotises viidatud valdkondades.

Artikkel 37

Liikmesriigid kaitsevad käesoleva jaotise sätete alusel vastuvõetud ühiseid seisukohti rahvusvahelistes organisatsioonides ja rahvusvahelistel konverentsidel, millest nad osa võtavad.

Käesolevas jaotises käsitletud küsimuste suhtes kohaldatakse artiklite 18 ja 19 asjakohaseid sätteid.

Artikkel 38

Artiklis 24 osutatud lepingud võivad hõlmata käesolevas jaotises käsitletud küsimusi.

Artikkel 39

1. Nõukogu konsulteerib Euroopa Parlamendiga enne artikli 34 lõike 2 punktides b, c ja d osutatud meetmete võtmist. Euroopa Parlament esitab oma arvamuse tähtaja jooksul, mille nõukogu võib määrata ja mis on vähemalt kolm kuud. Kui selle tähtaja jooksul ei ole arvamust saadud, võib nõukogu teha otsuse.

2. Eesistujariik ja komisjon teavitavad Euroopa Parlamenti korrapäraselt aruteludest käesoleva jaotisega hõlmatud valdkondades.

3. Euroopa Parlament võib nõukogule esitada küsimusi või anda talle soovitusi. Ta peab igaaastase mõttevahetuse käesolevas jaotises nimetatud valdkondades saavutatud edusammude üle.

Artikkel 40

1. Tõhustatud koostöö käesolevas jaotises nimetatud valdkondades seab eesmärgiks võimaldada liidul areneda kiiremini vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevaks alaks, austades samal ajal Euroopa Ühenduse volitusi ja käesolevas jaotises sätestatud eesmäärke.

2. Kui artiklis 40a ning artiklites 43–45 ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse käesoleva artikliga ettenähtud koostöö suhtes artikleid 29–39 ning artikleid 40a–41.

3. Käesoleva artikli ning artiklite 40a ja 40b suhtes kohaldatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingu sätteid, mis käsitlevad Euroopa Kohtu volitusi ja nende volituste kasutamist.

EUROOPA LIIDU LEPINGU - Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Artikkel 40a

1. Liikmesriigid, kes kavatsevad omavahel sisse seada artiklis 40 osutatud tõhustatud koostöö, pöörduvad taotlusega komisjoni poole, kes võib teha nõukogule sellekohase ettepaneku. Juhul kui komisjon ettepanekut ei tee, teatab ta asjaomastele liikmesriikidele selle põhjustest. Seejärel võivad nimetatud liikmesriigid esitada nõukogule algatuse eesmärgiga saada kõnealuse tõhustatud koostöö luba.

2. Lõikes 1 osutatud loa annab vastavalt artiklitele 43–45 nõukogu, tehes otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal või vähemalt kaheksa liikmesriigi algatusel ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga. Nõukogu liikmete hääli arvestatakse vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 205 lõikele 2.

Nõukogu liige võib taotleda, et küsimus suunataks Euroopa Ülemkogusse. Pärast seda, kui küsimust on arutanud Euroopa Ülemkogu, võib nõukogu teha otsuse käesoleva lõike esimese lõigu kohaselt.

Artikkel 40b

Liikmesriik, kes soovib osaleda vastavalt artiklile 40a rajatud tõhustatud koostöös, teatab oma kavatsusest nõukogule ja komisjonile, kes esitab oma arvamuse nõukogule kolme kuu jooksul pärast teate kättesaamist koos võimaliku soovitusena sellise erikorra kohta, mida ta võib vajalikuks pidada selleks, et see liikmesriik saaks osaleda kõnealuses koostöös. Nõukogu teeb taotluse kohta otsuse nelja kuu jooksul alates nimetatud teate kättesaamisest. Otsus loetakse vastuvõetuks, kui nõukogu ei otsusta sama ajavahemiku jooksul kvalifitseeritud häälteenamusega selle otsuse vastuvõtmist edasi lükata; sel juhul esitab nõukogu oma otsuse põhjused ja määrab tähtaja selle taastlõikamiseks.

Käesoleva artikli kohaldamisel teeb nõukogu otsuseid artikli 44 lõikes 1 sätestatud tingimuste kohaselt.

Artikkel 41

1. Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikleid 189, 190, 195, 196–199, 203, 204, artikli 205 lõiget 3, artikleid 206–209, 213–219, 255 ja 290 kohaldatakse käesolevas jaotises nimetatud valdkondadega seotud sätete puhul.

2. Halduskulud, mida institutsioonidele toovad kaasa käesolevas jaotises nimetatud valdkondadega seotud sätted, kaetakse Euroopa ühenduste eelarvevahenditest.

3. Nende sätete rakendamisel tekkivad tegevuskulud tuleb samuti katta Euroopa ühenduste eelarvevahenditest, kui nõukogu ühehäälselt ei otsusta teisiti. Juhul kui tegevuskulud ei ole kaetud Euroopa ühenduste eelarvevahenditest, katavad liikmesriigid need kulud rahvamajanduse kogutoodangu järgi määratud skaala kohaselt, kui nõukogu ühehäälselt ei otsusta teisiti.

4. Euroopa ühenduste eelarvevahenditest kaetavate kulude suhtes kohaldatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingus sätestatud eelarvemenetlust.

EUROOPA LIIDU LEPINGU - Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Artikkel 42

Komisjoni või liikmesriigi algatusel ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga võib nõukogu ühehäälselt otsustada, et meetmed artiklis 29 osutatud valdkondades kuuluvad Euroopa Ühenduse asutamislepingu IV jaotise alla, ja samal ajal määrata sellega seotud asjakohased hääletamistingimused. Ta soovitab liikmesriikidel see otsus vastu võtta kooskõlas oma põhiseadusest tulenevate nõuetega.

VII jaotis

Sätted tõhustatud koostöö kohta

Artikkel 43

Liikmesriigid, kes kavatsevad omavahel sisse seada tõhustatud koostöö, võivad kasutada käesolevas lepingus ja Euroopa Ühenduse asutamislepingus ettenähtud institutsioone, menetlusi ja mehhanisme, tingimusel et kavandatav koostöö:

- a) on suunatud liidu ja ühenduse eesmärkide edendamisele, nende huvide kaitsmisele ja teenimisele ning nende integreerumisprotsessi tugevdamisele;
- b) austab nimetatud lepingute põhimõtteid ja liidu ühtset institutsioonilist raamistikku;
- c) on vastavuses *acquis communautaire*'i ja nimetatud lepingute ülejäänud sätete alusel võetud meetmetega;
- d) jääb liidu ja ühenduse volituste piiresse ega hõlma valdkondi, mis kuuluvad ühenduse ainupädevusse;
- e) ei kahjusta siseturgu, nagu see on määratletud Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 14 lõikes 2, ega nimetatud lepingu XVII jaotises sätestatud majanduslikku ja sotsiaalset ühtekuuluvust;
- f) ei kujuta endast tõket või diskrimineerimist liikmesriikidevahelises kaubanduses ega kahjusta nendevahelist konkurentsi;
- g) hõlmab vähemalt kaheksat liikmesriiki;
- h) austab koostöös mitteosalevate liikmesriikide pädevust, õigusi ja kohustusi;
- i) ei mõjuta Schengeni *acquis*' Euroopa Liitu integreerimist käsitleva protokolliga sätteid;
- j) on avatud kõikidele liikmesriikidele vastavalt artiklile 43b.”

EUROOPA LIIDU LEPINGU - Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Artikkel 43a

Tõhustatud koostöö võidakse kasutusele võtta üksnes viimase abinõuna, kui nõukogus on kindlaks tehtud, et sellise koostöö eesmärke ei ole asutamislepingute asjakohaseid sätteid kohaldades võimalik mõistliku aja jooksul saavutada.

Artikkel 43b

Kui seatakse sisse tõhustatud koostöö, on see avatud kõikidele liikmesriikidele. Samuti on see neile avatud igal ajal vastavalt käesoleva lepingu artiklitele 27e ja 40b ning Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 11a, juhul kui nad järgivad põhiotsust ja koostöö raames vastuvõetud otsuseid. Komisjon ja tõhustatud koostöös osalevad liikmesriigid tagavad, et osalema kutsutakse võimalikult suur hulk liikmesriike.”

Artikkel 44

1. Selleks et võtta vastu artiklis 43 osutatud tõhustatud koostöö elluviimiseks vajalikke õigusakte ja otsuseid, kohaldatakse käesoleva lepingu ja Euroopa Ühenduse asutamislepingu vastavaid institutsioonilisi sätteid. Aruteludel võivad osaleda kõik nõukogu liikmed, kuid otsuste tegemisest võtavad osa ainult tõhustatud koostöös osalevate liikmesriikide esindajad. Kvalifitseeritud häälteenamuseks määratletakse seesama võrdeline osa arvestatud häälest ning seesama võrdeline osa asjaomaste nõukogu liikmete arvust, mis on sätestatud Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 205 lõikes 2 ning artikli 27c alusel sisseseatud tõhustatud koostöö puhul käesoleva lepingu artikli 23 lõike 2 teises ja kolmandas lõigus. Ühehäälsuseks vajatakse ainult nõukogu asjaomaste liikmete hääli.

Sellised õigusaktid ja otsused ei kuulu liidu *acquis'* hulka.

2. Liikmesriigid omalt poolt kohaldavad õigusakte ja otsuseid, mis on vastu võetud nende osalusel toimuva tõhustatud koostöö elluviimiseks. Sellised õigusaktid ja otsused on siduvad üksnes nendele liikmesriikidele, kes sellises koostöös osalevad, ning vajaduse korral vahetult kohaldatavad üksnes nendes riikides. Liikmesriigid, kes ei osale sellises koostöös, ei takista osalevatel liikmesriikidel koostöö elluviimist.

Artikkel 44a

Tõhustatud koostöö rakendamisest tulenevad kulud, välja arvatud institutsioonide halduskulud, kaetakse liikmesriikide eelarvevahenditest, kui nõukogu pärast Euroopa Parlamendiga konsulteerimist ühehäälselt ei otsusta teisiti.”

Artikkel 45

Nõukogu ja komisjon tagavad käesoleva jaotise alusel võetavate meetmete kooskõla omavahel, aga ka liidu ja ühenduse poliitikaga ning teevad sel eesmärgil omavahel koostööd.”

EUROOPA LIIDU LEPINGU - Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

VIII JAOTIS

Lõppsätted

Artikkel 46

Euroopa Ühenduse asutamislepingu, Euroopa Sõe- ja Teraseühenduse asutamislepingu ning Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu sätteid, mis käsitlevad Euroopa Ühenduste Kohtu volitusi ja nende volituste kasutamist, kohaldatakse üksnes järgmiste käesoleva lepingu sätete suhtes:

- a) sätteid, millega muudetakse Euroopa Majandusühenduse asutamislepingut seoses Euroopa Ühenduse asutamisega, Euroopa Sõe- ja Teraseühenduse asutamislepingut ning Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingut;
- b) VI jaotise sätteid artiklis 35 sätestatud tingimuste alusel;
- c) VII jaotise sätteid Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklites 11 ja 11a ning käesoleva lepingu artiklis 40 sätestatud tingimuste alusel;
- d) artikli 6 lõige 2 institutsioonide meetmete suhtes niivõrd, kui võrd Euroopa Kohus on pädev Euroopa ühenduste asutamislepingute ja käesoleva lepingu alusel;
- e) artiklis 7 esitatud puhtmenetluslikud tingimused, mille puhul Euroopa Kohus teeb otsuse asjaomase liikmesriigi taotlusel ühe kuu jooksul arvates kuupäevast, mil nõukogu tegi nimetatud artiklis sätestatud järelduse;
- f) artiklid 46–53.

Artikkel 47

Kui seoses Euroopa Ühenduse asutamisega Euroopa Majandusühenduse asutamislepingut muutvatest ning Euroopa Sõe- ja Teraseühenduse asutamislepingut ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingut muutvatest sätetest ja käesolevatest lõppsätetest ei tulene teisiti, ei mõjuta miski käesolevas lepingus Euroopa ühenduste asutamislepinguid ega hilisemaid lepinguid või õigusakte, mis neid muudavad või täiendavad.

Artikkel 48

Iga liikmesriigi valitsus või komisjon võib teha nõukogule ettepanekuid muudatuste tegemiseks liidu aluseks olevates lepingutes.

Kui nõukogu pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ja vajaduse korral komisjoniga esitab arvamuse, mis pooldab liikmesriikide valitsuste esindajate konverentsi kokkukutsumist, siis kutsub nõukogu eesistuja kokku konverentsi, et ühisel kokkuleppel otsustada nendes lepingutes tehtavad muudatused. Institutsiooniliste muudatuste puhul rahanduse valdkonnas konsulteeritakse ka Euroopa Keskpannaga.

EUROOPA LIIDU LEPINGU - Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Muudatused jõustuvad, kui kõik liikmesriigid on need ratifitseerinud kooskõlas oma põhiseadusest tulenevate nõuetega.

Artikkel 49

Liidu liikmeks astumise avalduse võib esitada iga Euroopa riik, kes austab artikli 6 lõikes 1 sätestatud põhimõtteid. Ta esitab avalduse nõukogule, kes otsustab asja ühehäälselt pärast konsulteerimist komisjoniga ning nõusoleku saamist Euroopa Parlamendilt, kes langetab otsuse oma liikmete absoluutse häälteenamusega.

Vastuvõtutingimused ja niisuguse vastuvõtmisega kaasnevad kohandused liidu aluseks olevates lepingutes määratakse kindlaks liikmesriikide ja avalduse esitanud riigi vahelise lepinguga. See leping esitatakse kõikidele asjaosalistele riikidele ratifitseerimiseks kooskõlas nende riikide põhiseadusest tulenevate nõuetega.

Artikkel 50

8. aprillil 1965 Brüsselis allakirjutatud Euroopa ühenduste ühtse nõukogu ja ühtse komisjoni asutamislepingu artiklid 2–7 ja 10–19 tunnistatakse kehtetuks.

17. veebruaril 1986 Luxembourgis ja 28. veebruaril 1986 Haagis allakirjutatud ühtse Euroopa akti artikkel 2, artikli 3 lõige 2 ja III jaotis tunnistatakse kehtetuks.

Artikkel 51

Käesolev leping on sõlmitud määramata tähtajaks.

Artikkel 52

1. Käesoleva lepingu ratifitseerivad kõrged lepinguosalisel kooskõlas nende riikide põhiseadusest tulenevate nõuetega. Ratifitseerimiskirjad antakse hoiule Itaalia Vabariigi valitsusele.

2. Käesolev leping jõustub 1. jaanuaril 1993 eeldusel, et kõik ratifitseerimiskirjad on hoiule antud, või vastasel juhul viimasena selle sammu astunud liikmesriigi ratifitseerimiskirja hoiuleandmisele järgneva kuu esimesel päeval*.

* Jõustumisaeg: 1. november 1993.a.

Artikkel 53

Käesolev leping, mille originaal on koostatud hispaania, hollandi, iiri, inglise, itaalia, kreeka, portugali, prantsuse, saksa ja taani keeles, kusjuures kõigis nendes keeltes on tekstid võrdselt autentset, antakse hoiule Itaalia Vabariigi valitsuse arhiivi ja see valitsus edastab tõestatud koopia kõigi teiste allakirjutanud riikide valitsustele.

[Järgides 1994. ja 2003.a. Liitumislepinguid, on ka tšehhi-, eesti-, some-, ungrari-, läti-, leedu-, malta-, poola-, slovaki-, slveenia- ja rootsikeelne versioon sellest lepingust autentne.]